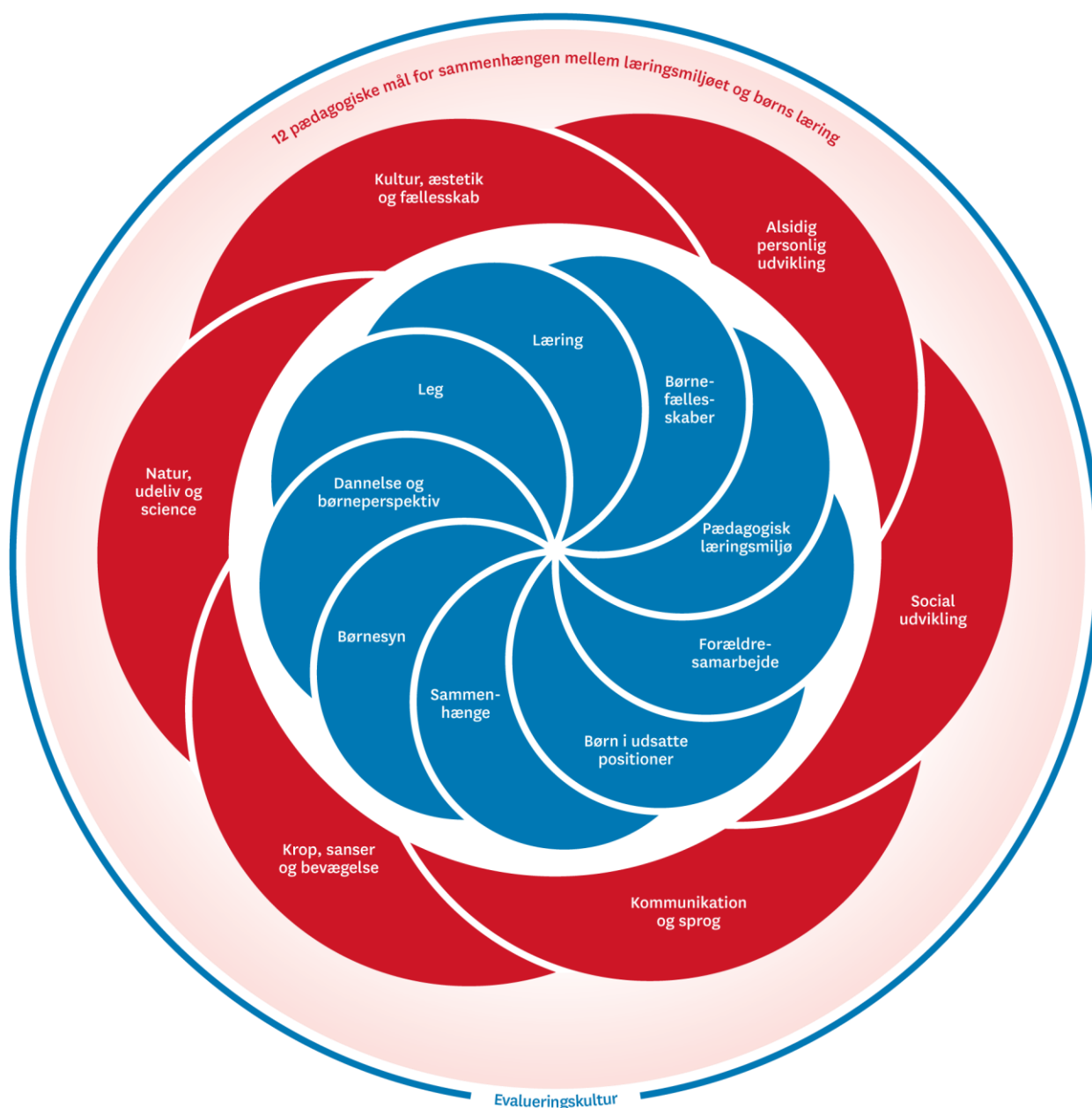

Pædagogisk læreplan for Lygten Børnehave 2024-2026

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Lygten Børnehave er en lille børnehave normeret til 40 børn, beliggende på grænsen mellem Nørrebro og Nordvest ved Lygten. Børnehaven startede op i foråret 2018 i tæt samarbejde med Lygten skole, som er en kristen friskole, der har eksisteret siden 1992. Vi er en samlet enhed. Skolen holder til på 1. og 2. sal, og sfo og børnehaven i stueetagen. I 2024 åbner Lygten Enhed en vuggestue i stueetagen.

Helt fundamentalt bygger børnehaven på nære og trygge relationer til både børn og voksne, hvilket skaber rum for det individuelle barns udvikling og dets naturlige nysgerrighed på verden. Vores fundament bygger på et kristent værdigrundlag. Med et menneskesyn, hvor vi betragter hvert barn som skabt og elsket af Gud, præcis med de evner og muligheder det har. Menneskesynet er grundlag for pædagogikken samt vores syn på hinanden i Lygten Børnehave.

Lygten Børnehave er en institution med to stuer. Dog fungerer børnehaven som en *funktionsbørnehave*, hvilket betyder at hver stue har forskellige funktioner, hvor de pædagogiske læreplanstemaer er indtænkt. Børnene kan derfor frit bevæge sig mellem begge stuer, medmindre de er opdelt i de *horisontale relationer*.

Børnehaven er karakteriseret ved, at børnene under vores aktivitetspædagogik, er delt op i to forskellige grupper med to forskellige relations typer: *vertikale og horisontale relationer*.

Vertikale relationer opleves når børnene i hverdagen er stueopdelte på blå- og grøn stue, og når vi har fordrybelsesdage. Børnene opdelt i forskellige aldre. Her kan et barn (f.eks. et ældre barn) have mere "magt", viden og erfaring end et andet barn (f.eks. et yngre barn), og de kan på den måde lære af hinanden. Denne type relation lægger op til omsorg og læring.

Horisontale relationer opleves når børnene tre gange i ugen inddeles i tre grupper. Her er børnene "lige" i viden, erfaring, magt og ansvar. Grupperne kalder vi "Krummerne", "Mellemgruppen" og "Skolegruppen". Denne type relation lægger op til samarbejde og konkurrence.

Dette gør vi for at skabe et læringsmiljø med fokus på barnets aktuelle udviklingsniveau.

I Lygten Børnehave prioriterer vi udelivet højt, hvilket kommer til udtryk ved, at vi er ude på legepladsen i alt slags vejr. Derudover bruger tager vi på naturskønne ture eller gør brug af vores bålhytte i løbet af ugen.

I vores hverdag er disse 6 værdier fundamentale for vores pædagogiske praksis:

VÆRDIER:

Nærhed, du kan mærke

I Lygten Børnehave mødes man som den man er. De voksne er tæt på, og der er en normering, der gør at alle børn dagligt bliver set og hørt. Det gør, at forældre med sindsro trygt kan aflevere deres barn. I institutionen kender alle hinanden, og der hersker en god og kærlig atmosfære. For at bevare nærheden arbejdes der aktivt på at fremme personaletrivsel så sygefraværet holdes lavt, og udskiftningen af personale holdes på et minimum.

Faglighed, du kan registrere

De pædagogiske mål tages alvorligt og der arbejdes dagligt for at børnene får den optimale støtte og udfordringer, der tilgodeser deres alsidige udvikling både motorisk, personlighedsmæssigt, færdighedsmæssigt og socialt.

Tro, der opbygger

Børnehaven har et kristent værdigrundlag. I praksis viser det sig ved, at der på lige fod med "Lille Peter Edderkop" også synges kristne børnesange og på lige fod med Rødhætte fortælles bibelhistorie. Det kristne menneskesyn betyder, at ethvert barn ses som skabt og elsket af Gud, og at alle er lige unikke. Dette menneskesyn er grundlag for pædagogikken og vores syn på hinanden i Lygten Børnehave. Ved højtider som jul og påske deltager børnehaven til gudstjenester i den lokale kirke. Vi ønsker at børnene skal se at tro kan tilføre livet noget værdifuldt. I Lygten Børnehave ser vi forskellighed som en berigelse både i forhold til kultur, religion og baggrund. Derfor kendetegner det os, at vi er åbne, interesserede og taler om vores forskelligheder i børnehaven.

Musik, der spreder glæde

Musik skal som udtryk fylde i hverdagen som noget, der skaber fællesskab og glæde. Børnene oplever at toner, rytmer og puls kan vække følelser og være med til at binde mennesker sammen. Børnene skal selv være skabere af musik, men også opleve glæden ved at lytte til andre.

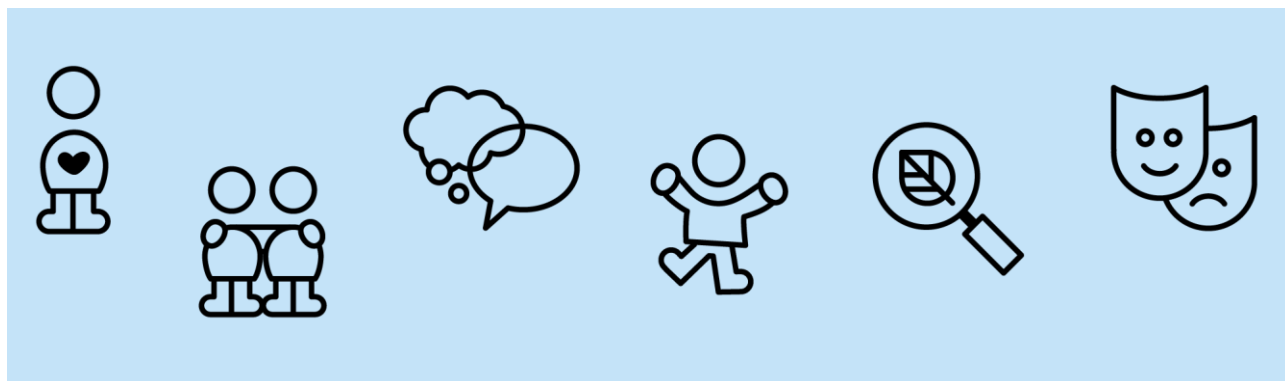
Individuelle løsninger, der gør at vi sammen lykkes

Hvert barn og familie er unik og skal derfor også behandles unikt. Vi går derfor langt og er kreative i forhold til at finde de rigtige løsninger og støtteforanstaltninger for det enkelte barn og familien. *Når den enkelte styrkes og er stærk, lykkes vi som fællesskab.*

Fællesskab på tværs med EN fælles kultur

I vores institution ser vi forskellighed som en berigelse. Det gælder kultur, religion, traditioner og baggrund. Vi er åbne og spørgende på det der er anderledes end os selv. Gennem institutionens traditioner og hverdag skaber vi en fælles kultur på trods af vores forskelligheder. Det skaber, sammen med institutionens traditioner og hverdag, en fælles kultur.

I Lygten Børnehave arbejdes der målrettet med de pædagogiske læreplaner. Børnehaven er underlagt Københavns kommunes børne- og ungepolitik, og arbejdet med læreplanerne tilrettelægges ud fra den til enhver tid gældende lovgivning på området.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af f.eks. børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som f.eks. arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

LYGTEN BØRNEHAVE:

Lygten Børnehaves *børnesyn* tager udgangspunkt i, at det at være barn har værdi i sig selv. Børn har ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo. Det vil sige at:

- Vi mener at alle børn har iboende muligheder
- Vi ser på ethvert barn som udforskende, kompetent og unikt
- Vi vil støtte barnets udvikling ud fra dets egne forudsætninger
- Hvert enkelt barn bliver set som værdifuldt for fællesskabet

Derfor handler det for os om, at vi hele tiden reflekterer over måden vi taler med og møder barnet på (bevidst som ubevidst), da dette er med til at tillægge barnets værdi.

Barnets dannelse er en proces, der er under indflydelse af pædagogiske, sociale og kulturelle impulser, og derfor tilhører dannelsen ikke os alene, men er et samarbejde mellem forældre og børnehaven. Disse arenaer er begge med til at udvikle barnets perspektiv på sig selv. På baggrund af vores børnesyn er vi i hverdagen opmærksomme på børneperspektivet, altså hvilke spor¹ barnet giver os som "feedback" i forhold til de input, vi giver dem som voksne. Dette giver os muligheden for at kunne arbejde med barnets dannelsesproces og inddrage barnet demokratisk.

Børns leg har grundlæggende betydning for barnets sociale og personlige læring og udvikling. Det fremmer barnets fantasi, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer og identitet. I Lygten Børnehave respekterer og anerkender vi legens vigtighed og giver den en betydningsfuld plads i hverdagen. Vi erkender, at det tager tid for børnene at komme ind i en leg, organisere legen, og fordybe sig i den. Derfor er tid til leg en vigtig faktor for børnenes hverdag i Lygten Børnehave fra morgenstund til det sidste barn er hentet. Det er bl.a. gennem samspillet med andre børn og med voksne, at børn lærer at lege, og derfor deltager og understøtter vi af og til børnenes lege.

Vores læringsforståelse bygger på, at mennesket fødes med lysten til at lære. Alle mennesker små som store lærer hele tiden og hele livet igennem. Vi forstår læring som en aktiv forandringsproces, der fremmer tilegnelsen af nye kompetencer. Omsorg og nærvær er, efter vores mening, altafgørende for at barnet føler sig trygt og trives. Det giver barnet mulighed for at udvikle sig og lære nye ting. Vi prioriterer derfor, i Lygten

---

¹ Barnets spor er de tegn og udtryk, barnet viser det er særligt optaget af, nysgerrig i eller interesserer sig for lige nu.

Børnehaven helt fra begyndelsen at afsætte god tid i modtagesperioden, så barnet får tid til at opbygge en tryk relation til sin primære voksen. Det samme gælder også, når et barn oplever en krise² eller forandring i sit liv, hvor det har ekstra brug for støtte og omsorg.

Leg, dannelse og læring i Lygten Børnehaven sker ofte i børnefællesskaber. Derfor fastsætter vi gode rammer for dette i vores pædagogiske praksis, ved at vi konkret arbejder med *vertikale og horisontale relationer*. Gode relationer med sine "børnehavekammerater"³ afgørende for, at barnet føler sig som en del af fællesskabet – at blive set, hørt, og lagt mærke til. Derfor er vi også opmærksomme på, at børnefællesskabet danner basis for, at barnet kan opbygge betydningsfulde venskaber i sit børnehaveliv.

Pædagogisk læringsmiljø

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

LYGTEN BØRNEHAVE:

Læringsmiljø dækker over den samlede pædagogiske praksis som helhed i børnehaven, og dermed alle de muligheder for trivsel, udvikling og læring barnet får gennem hele dagen i børnehaven. Læringsmiljøer handler blandt andet om, hvordan dagen og aktiviteterne bliver rammesat, organiseret og tilrettelagt.

Et godt læringsmiljø bygger på et samspil mellem *strukturer og processer*.

Den strukturelle del i Lygten Børnehaven bygger f.eks. på vores normering, børnegruppens størrelse, personalets kompetencer og rutiner.

De dynamiske processer, som tit er i forandring, er forældresamarbejdet og forældregruppen. De pædagogiske didaktiske overvejelser og valg⁴, samt samspillet mellem henholdsvis barn/barn, barn/voksen og det pædagogiske personale.

---

² Eksempler på kriser og forandringer: skilsmisse, samværsplit, tigerspring, sygdom i familien, dødsfald af kæledyr og familie o.lign.

³ Gennem vores evalueringer af vores fordybelsestema "En god kammerat" er vi blevet opmærksomme på, at ægte venskaber er selektive, man kan ikke være venner med alle. Man kan arbejde på og med at alle i en børnegruppe er kammerater, men barnet vælger selv sine venner. Med det i mente bruger vi i Lygten Børnehaven ordet "kammerat" i stedet for "ven" når vi taler med børnene.

⁴ De pædagogiske overvejelser, organisering og handlemåder vi gør os både før, under og efter en aktivitet/situation. Vi udvælger, tilrettelægger og tilpasser forskellige elementer og rammer til den specifikke situation. I nogle tilfælde bruger vi den pædagogiske didaktiske model "SMITTE-modellen", som afspejler hvilke kategorier af overvejelser vi som pædagogisk personale bruger i en given indsats. (Se SMITTE-model under "Evalueringsskema").

Et godt, stabilt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø giver børnene: indtryk, oplevelser og omgivelser, som støtter deres læringsproces. Det pædagogiske læringsmiljø skal vare over hele dagen i børnehaven, og bestå af leg, vokseninitierede aktiviteter samt genkendelige rutinesituationer (f.eks. samling, frokost, garderobe, toiletbesøg), som giver børnene mulighed for at trives, være deltagende og lære.

I Lygten Børnehave har vi særligt stort fokus på at arbejde med det pædagogiske læringsmiljø gennem vores forskellige hverdagsrutiner. De danner rammer og struktur for hverdagen, og skaber forskellige læringsrum⁵ hele dagen igennem, som skaber plads til leg, dannelse og læring. Vores rutiner kan dog være i forandring pga. forældregruppen, børnegruppen o.lign.

Overordnet ser hverdagsrutinen i Lygten Børnehave således ud:

Morgenåbning og tidlig formiddag

Når Lygten Børnehave åbner har vi fokus på at tage godt imod de børn, der møder ind i børnehaven. En voksen møder barnet, her vi prioriterer højt, at kunne hjælpe med at vinke farvel, give et kram eller høre om barnets morgen, eller en anden oplevelse som fylder, for dermed at hjælpe til en god aflevering. Derudover har vi også for øje, at en anden voksen skal være sammen med de børn, som allerede er kommet i børnehaven, og støtte dem i deres leg/aktivitet og fordybelsen omkring dette. I dette tidsrum er der både mulighed for, at børnene kan spise morgenmad, og plads til børnenes spontane og selvorganiserede lege. Fra kl. 07-08 er det kun blå stue der er åben, og kl. 08 åbner grøn stue, hvorefter børnene frit må bevæge sig mellem de to stuer.

Formiddag

Hver mandag og fredag: har vi fokus på fordybelseslege⁶ og de vertikale relationer. Børnene får mulighed for selv at vælge om de vil være indenfor eller udenfor, og lege på tværs af alder.

Ved 11-tiden går vi i gang med at rydde op på stuerne og på legepladsen. Her hører vi altid den samme 'rydde-op-sang' som børnene kender, og ved hvad betyder.

Efter 'rydde-op-sangen' holder hver stue samling. Til samling har børnene deres egne måtter med billede af dem selv, som de sidder på, hvilket giver barnet tryghed og genkendelighed. Formålet med samling er, at vi får øje for hinanden, lytter til hinanden og venter på tur. F.eks. ved at vi synger sange sammen, fortæller hvad vi har oplevet i weekenden, eller en voksen fortæller, hvad vi skal lave i børnehaven i denne uge. Om mandagen mindes vi på hvordan vi vasker hænder. Og om fredagen viser og fortæller børnene om deres medbragte legetøj⁷.

Hver fredag efter samling mødes alle børnene til en fælles samling, hvor vi hører en bibelfortælling.

---

⁵ Læringsrum er de forskellige rum vi bevæger os ind og ud af hele dagen i børnehaven vha. vores rutinesituationer. Eksempler på læringsrum kan være: skoven/legepladsen vi er på tur til, frokostsituationen, når vi venter på tur/står i kø, samt har samling.

⁶ Når vi har fokus på fordybelseslege, giver vi plads til børnenes selvorganiserede lege, uden afbrydelser fra voksne. Det er også her, personalet har mulighed for at observere børnenes interaktioner med hinanden, og se hvilke børn som har svært ved at finde legekammerater eller blive i legen i længere tid. Dette giver os mulighed for at finde ud af hvilke barn vi skal have i fokus.

⁷ Legetøjet er en pædagogisk prioritering. Vi ønsker at skabe en bro mellem hjem og børnehave. Legetøjet vises frem til samling, her øver barnet sig i at fortælle og være i fokus til samling. Det er frivilligt for børnene at tage legetøj med om fredagen. Vi undgår derudover også "unødvendige" konflikter i hverdagen, da legetøjet kun medbringes om fredagen. Derudover lærer vi også børnene at "spørge om lov" til at lege med andres legetøj. Vi tillader at børn i sårbare perioder eller modtagelsesperioden må medbringe et tryghedslegetøj.

Tirsdag, onsdag og torsdag: bliver børnene delt op i grupper dvs. horisontale relationer, da det skaber større mulighed for børnenes udviklingszoner. De planlagte pædagogiske aktiviteter kan f.eks. være musik, tur, motoriske lege, krea, mm. Alt sammen noget der er planlagt i forhold til det tema vi er i gang med.

Skolegruppen går i SFO'en hver mandag-fredag kl. 09:30.

Hver gruppe holder også samling, ligesom vi gør mandag og fredag, dog varierer det ift. hvornår på dagen det bliver gjort.

Alle dage har vi et mellemmåltid ved 10-tiden.

Frokost:

Ca. kl. 11.30-12.15 spiser børnene frokost. Hver mandag og fredag spiser børnene på deres faste tildelte stuer (vertikale relationer), og hver tirsdag, onsdag og torsdag spiser børnene med deres faste grupper (horisontale relationer).

På stuerne har de faste pladser ved bordene, som er vist med piktogrammer. Der sidder en voksen ved hvert bord, og en voksen er en "flyver" og hjælper med de praktiske ting. Frokosten starter med, at vi synger bordvers. Ugens borddækker ved hvert bord vælger en kammerat fra samme bord, der kan hjælpe med at dække bordet med glas skraldeskåle, madpakker mm. efterfulgt af at sige "Værsgo' at spise" til sit bord. Børnene får hermed endnu større del i børnehavens rutiner og hverdag. Vi anser hele spisesituationen som en stor del af det pædagogiske læringsmiljø, og som et læringsrum i sig selv, både klargøringen men også selve frokosten. Under frokosten taler vi om og sanser den forskellige mad, vi hver især har med i madpakkerne. Det støtter både den personlige, sociale og sproglige udvikling. Under måltidet har vi også fokus på børnenes selvhjulpethed i form af, at børnene selv kan nå kander, bestik og skraldeskåle ved bordet, eller hjælper sine kammerater med at sende f.eks. kanden med vand videre.

Vi prioriterer tid og ro til børnenes frokost. Det gør vi ved at børnene venter på hinanden.

Efter frokosten sætter børnene selv deres madpakker og glas på plads. Én stue ad gangen går på toilettet og vasker hænder, og videre ud i garderoben, hvor alle børn der ikke skal sove, tager tøj på og gør klar til at komme ud på legepladsen. I hver situation/rum er der en voksen til at støtte og guide børnene.

Eftermiddag:

Om eftermiddagen prioriterer vi god plads og mulighed for børnenes selvorganiserede lege både ude og inde. Vi er ude på legepladsen og leger i alt slags vejr hver dag fra ca. kl. 12.30-14.30, hvorefter vi spiser vores eftermiddagsmad. Eftermiddagsmaden kan enten spises på de faste stuer eller udenfor alt efter vejret. Forældre kan hente deres børn enten før eller efter eftermiddagsmaden. Da vi under eftermiddagsmaden prioriterer samværet mellem børnene og det læringsrum det giver, ligesom til frokosten.

Kl. 15.30 rydder vi op på grøn stue ved at høre vores rydde-op-sang, og samles derefter på blå stue. På dette tidspunkt begynder vi også at rydde op udenfor på legepladsen. I forårs- og sommerperioden prioriterer vi højt at være udenfor om eftermiddagen, hvis vejret tillader det.

Når forældrene henter deres børn, vægter vi kommunikationen højt. Forældrene kan høre om barnets dag, så de kan bruge det i dialogen med barnet, og der derved kan bygges bro mellem børnehaven og hjem. Derfor skriver vi også hver dag et opslag på vores digital platform, Forældreintra, til forældrene med en tekst om dagen og billeder.

Aflevering og afhentning:

Under Corona erfarede vi, at det havde stor betydning for børnenes lege, at forældrene ikke kommer ind i selve børnehaven for at afleverer eller hente sit barn. Vi har derfor beholdt "vinkestedet". Her bliver barnet mødt om morgenen af en voksen, hvor det får hjælp til at sige farvel til sin forælder. Det samme gælder ved afhentning. Her møder forældrene en fast voksen, som finder barnet til forælderen.

På denne måde støtter vi op, om børnenes fordybelse i sine lege i børnehaven.

En forudsætning for at børnene skal kunne trives, lære og dannes, er at rammerne og rutinerne samt fordelingen af arbejdsopgaver er tydelige mellem de voksne i Lygten Børnehave. Dette vil give børnene ro og overskud til at være medvirkende og deltagende i læringsprocessen. Medarbejderne i Lygten Børnehave skal også have kendskab til, hvordan vi støtter børnene bedst i det pædagogiske læringsmiljø. Dette gøres bl.a. ved at have øje for barnets *nærmeste udviklingszone*. Dette ses ved, at aktiviteten eller legen tilpasses til barnet så det bliver udfordret, men ikke så det bliver for svært eller let for barnet, da det erved vil miste interessen, lysten og evt. troen på at kunne klare den givne situation.

Derudover fokuserer vi på de tre måder at *positionere* sig på overfor børnene:

- 'At gå foran': hvor den voksne er deltagende, lærer fra sig og viser børnene hvordan det kan gøres
- 'At gå ved siden af': den voksne støtter barnet i at prøve selv
- 'At gå bagved': den voksne observerer børnene, assisterer løbende og støtter op om konflikter, hvis dette er nødvendigt

En anden måde hvorpå Lygten Børnehave arbejder med det pædagogiske læringsmiljø er, at årskalenderen er planlagt før året går i gang. Her er planlagt alt fra forældrehygge, møder og temaer. Dog er temaets indhold ikke planlagt i detaljer pga. forandringsprocesserne som hele tiden er til stede i det pædagogiske læringsmiljø. Derudover får forældre også en ugentlig aktivitetsplan, samt et nyhedsbrev i starten af hvert nyt tema, vi går i gang med.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

LYGTEN BØRNEHAVE:

I Lygten Børnehaven er et godt samarbejde mellem forældrene og personalet en af de vigtigste faktorer for, at barnet oplever dets tid i børnehaven som noget positivt og trygt. Vi ønsker at børnene forlader deres børnehaveliv med et følelsesminde af, at ”børnehavelivet har været det dejligste eventyr”.

Et godt samarbejde mellem forældre og personale er afgørende for børnenes trivsel og læring, da disse to arenaer er med til at udvikle barnets perspektiv på sig selv. Forældrene skal opleve tiden hos os som positiv og god, og derfor skal (samarbejds-)broen der bygges mellem børnehaven/hjem og hjem/børnehaven være kort, synlig og åben (uden ”vejarbejde”). Forældrene skal vide at vi altid er tilgængelige.

Et godt forældresamarbejde i Lygten Børnehaven indebærer mere end den daglige kontakt og forældre-samtaler. For os handler det også om at inddrage forældrene i vores daglige pædagogiske arbejde, og give dem et indblik i vores pædagogiske praksis. Da det at bygge bro også handler om, at vi sammen kan understøtte barnets læring, udvikling og trivsel. F.eks. forældrene skal have en viden ift. hvilke sange vi synger i børnehaven lige nu, hvilke bøger vi læser, hvem af de voksne der var tilstede i dag, eller hvad der fangede barnets interesse under vores aktiviteter.

I Lygten Børnehaven har vi 7 måder hvorpå vi styrker forældresamarbejdet:

1. Modtagelse af nyt barn

- **Opstartssamtale:** Alle nye forældre indkaldes til en opstartssamtale inden barnet starter i børnehaven. Mødet er uden deres barn. Her vil der være tid til, at forældrene kommer med alle deres spørgsmål og udfordringer. De har en viden om deres barn, som vi ikke har. I modtagelsesfasen er det vigtigt for os, at barnet kommer i fokus uden så meget voksensnak og derfor prioriteres denne samtale højt.
- **Besøgsdag:** Der aftales en besøgsdag inden barnet starter. Her kommer barnet på besøg i børnehaven i ca. 30 min, for at mærke og opleve børnehaven inden dets start. Besøget er typisk få dage inden barnet starter.
- **Modtagelsesproceduren:** Rammen og strukturen er allerede lagt inden barnet starter, men i modtagelsesfasen kan den justeres efter det enkelte barns behov. Her er dialogen med forældrene vigtig. Forældrene er med to hele dage i modtagelsesugen.

2. Daglig kontakt med forældre både ved bringe- og hentesituation

- Dialogen i bringe- og hentesituationen er vigtig for os. Vi sørger altid for, at der er mulighed for at have personlig kontakt med forældrene, og at forældrene kan få den tætte, løbende dialog med personalet. Her har vi en daglig kontakt. Hvis vi eller forældrene har brug for en større samtale, tager vi eller de kontakter via ForældreIntra eller ringer på telefonen.

Vi ved at både forældrene og personalet har en unik viden om barnets trivsel. Det gavner barnet, at vi deler dette med hinanden, da vi sammen kan støtte barnet om eventuelle udfordringer, som barnet har i hjemmet eller i børnehaven. Når vi deler vores viden, både når ting lykkes eller er udfordrende, kan vi bedre støtte barnet i dets trivsel og udvikling. Vi får et bedre helhedsbillede af barnet og forståelse af barnets adfærd.

3. Forældresamtaler

- Alle forældrene bliver indkaldt til en 3-månederssamtale.
- Der bliver holdt hyppige individuelle samtaler med forældre med børn/familie i udsatte positioner.

4. Forældrearrangementer

- Forældremøder to gange om året.
- Sommerfest m/ forældrene.
- Høstfest m/forældrene
- Bedsteforældre hygge til foråret.
- Lygten enhed har et sommer- og julearrangement, hvor forældrene også inviteres.

5. Forældreinddragelse

- Forældrerådet står for at lave forskellige sociale arrangementer som er uforpligtende. Børnehaven står ikke for dette.
- Forældrene stemmer for madordning hvert andet år.
- Forældrene stemmer hvert år eller hvert andet år om, hvem de vil have som forældrerepræsentanter ind i børnehavens forældreråd.

6. Kommunikationsmidler

- **Årskalender:** Hvert nyt kalenderår (august til juli) er planlagt. Denne kalender får forældrene så de kan se, hvilke temaer der arbejdes med, hvornår der er forældrehygge/møder, lukkedage eller andre begivenheder.
- **Nyhedsbrev:** I begyndelsen af hvert tema får forældrene et nyhedsbrev via Forældreintra som beskriver, hvilket tema vi går i gang med. Her beskrives kort hvad, hvorfor og hvordan der arbejdes med temaet. I brevet beskrives der også ang. personale, praktiske informationer og info fra forældrerådet.
- **Aktivitetsplan:** Hver uge får forældrene tilsendt en aktivitetsplan/ugeplan på Forældreintra.
- **Dokumentation:** Børnehavens digitale platform, Forældreintra, bruges til dokumentation af dagen med tekst og billeder, samt praktiske informationer.

7. Forældrerådet

Forældrerådet består af fem medlemmer + én suppleant. Én ledelsesrepræsentant, én medarbejderrepræsentant og fire forældre fra forældrekrædsen i børnehaven inkl., suppleanten. Vi mødes tre gange om året. Forældrerådet kommer tæt på institutionens dagligdag og de overvejelser, der ligger bag. De deltager i drøftelser om udvikling og tiltag i børnehaven. Forældrerådet har derudover også ansvaret for at sende invitationer og hjælpe til i alle forældrearrangementer.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

LYGTEN BØRNEHAVE:

I Lygten Børnehaven tror vi på, at en tidlig investering er en god investering i de første år af barnets liv. Derfor bestræber vi os på at tilrettelægge et læringsmiljø, hvor der er plads og rum til at yde den bedste indsats for det barn som lige nu befinder sig i en udsat position.

I Lygten Børnehave tror vi på, at alle børn er unikke og har iboende kompetencer. Vi tror på, at selvom børn er forskellige, har de ét til fælles, nemlig behovet for at være sammen med andre og deltage i fællesskaber. Langt de fleste børn, både dem med særlige behov og dem uden, trives og udvikler sig bedst i fællesskaber med den rette støtte.

Et barn kan være i en udsat position i en forbigående situation, f.eks. ved:

- Sproglige udfordringer
- Tigerspring/udviklingspring
- Ændring i familiestrukturen, f.eks. nyt medlem i familien, arbejdssituation, skilsmisse
- Dødsfald i familien/omgangskreds/kæledyr

Et barn kan være i en udsat position i en mere permanent situation, f.eks. ved:

- Intellektuelle, emotionelle og sociale vanskeligheder/udfordringer
- Et fysisk eller psykisk handicap

Et barn i en udsat position kan have udfordringer af forskellig karakter. Målet er at kunne inkludere barnet i børnefællesskabet, ved at fokusere på de ressourcer barnet har lige nu, og hvordan vi bedst kan støtte barnet i at udvikle sig. Børn skal have den hjælp og omsorg det har ret til og krav på, og derfor er en af vores værdier i Lygten Børnehave ”*Individuelle løsninger, der gør at vi sammen lykkes*”. Vi ønsker at barnet føler sig anerkendt for hvem det er, føler sig værdifuldt og føler at det bidrager til fællesskabet, uafhængig hvilken baggrund, udviklingsniveau eller kultur det kommer fra.

For at kunne løse denne opgave på en kvalificeret måde arbejdes der i Lygten Børnehaven således:

- Børnehavens arealer skal stimulere til leg, uanset barnets udfordringer og behov. Vi har indrettet børnehaven sådan at alt legetøj er i børnehøjde. Det gør det nemt for barnet at udforske, prøve af og udfordre sig selv. Hvert rum i børnehaven giver plads til forskellig stimulans eller arouses, alt fra stille og rolige aktiviteter til aktiviteter, hvor pulsen kommer op. Vi har også indrettet et ”hvilerum⁸” med henblik på de børn som har brug for at trække sig lidt tilbage i løbet af børnehavens hverdag.

---

⁸ Forklaret under Børnemiljø.

- Børnehaven arbejder med horisontale relationer. Dette giver muligheden til at placere barnet i den rette gruppe ift. hvor barnet er i sin udvikling med den rigtig støtte.
- Børnehaven arbejder med piktogrammer. Dette kan hjælpe børn med særlige behov til at konkretisere en handling, da børn trives bedst med tydelige retningslinjer og viden om, hvad de skal, hvad der forventes af dem og hvornår. F.eks. hvis der hænger piktogrammer af en gummistøvle og regntøj i garderoben, ved de at det er dette de skal have på udenfor.
- Familiesamarbejdet: Vi vægter at have en tæt og tillidsfuld dialog med forældre, da en god kommunikation, er med til at give en fælles forståelse om, hvordan vi bedst muligt styrker barnets kompetenceudvikling og ressourcer i børnehaven. Desuden er samarbejdet med forældrene og personalet imellem helt essentielt for, at vi alle drager i den samme retning. Trivselssamtaler og opfølgningssamtaler er noget vi tilbyder familier som, befinder sig i udsatte positioner. Vi rådgiver dem ift. hvor de kan få hjælp f.eks. ressource temaet eller frivillig kontakt til familiebehandling. Dog, er vores primære fokus, hvordan vi pædagogisk kan hjælpe og støtte barnet i børnehaven.
- Ressource team: For at yde den bedste indsats for børn i udsatte positioner er samarbejdet, det forebyggende arbejde og en tidlig indsats vigtig. Derfor har vi ~~så~~ seks fire gange om året samarbejds-møder med kommunens talepædagog, psykolog og sundhedsplejerske. Under møderne drøftes der forskellige cases, f.eks. et barn vi er bekymret for. Dette sker med forældrenes samtykke.
- Pædagogerne har forskellige ansvar-og kompetenceområder. Vi har en som er sprogsvarlig, og en som er ansvarlig for børn i udsatte situationer eller med særlige behov. Disse pædagoger samarbejder tæt med barnets familie.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

LYGTEN BØRNEHAVE:

I Lygten Børnehave er de ældste børn dem vi kalder for ”Skolegruppen”. Gruppen er samlet hver formiddag mandag - torsdag. Tanken bag skolegruppen, er at forberede børnene på at starte i skole. Dette kommer til udtryk både i aktiviteterne vi laver med børnene, men også ved at vi bruger skolens lokaler (sfo og børnehaveklassen), lærer noget af personalet på skolen at kende, samt give børnene nye og spændende udfordringer. F.eks. er skolegruppen sammen med skolens børnehaveklasselærer en gang om ugen, hvor de laver pædagogisk aktiviteter f.eks. rim og remser. Dette er med til at gøre børnene trygge ved skolens lokaler og med de ansatte. Det giver dem også større udfordringer, og stimulerer børnene til læring og til at udfordre sig selv. Det gør vi for at give børnene en blid overgang fra børnehave til skole.

Derudover skaber vi også et godt læringsmiljø i børnehaven, så børnene oplever motivation, glæde og nysgerrighed ved det at lære, og dermed kan videreføre denne indstilling til læring når de starter i skole. Vi styrker deres sociale kompetencer, for at de kan danne nye relationer i børnehaveklassen, men også for at de har ro til læring, når de sociale kompetencer i store træk er på plads.

Nedenunder ses et eksempel på skolegruppens uge

Mandag:

Børnene er i SFO'en hvor de f.eks. har rytmik sammen med en fast voksen.

Tirsdag:

Børnene er i SFO'en, hvor de laver skolemapper. I mapperne er små opgaver og øvelser, så børnene får en idé om, hvordan det kan være at gå i skole. Opgaverne er ikke skolerelateret, men handler om at øve sig på at tegne inden for stregerne. Vi øver børnenes koncentrationsevne.

Onsdag:

Er vi på skolen ved børnehaveklassen læreren.

Torsdag:

Torsdag er tur-dag eller månedlig 'hygge-torsdag'. Her medbringer to børn, noget til at dele ud til sine kammerater efterfulgt af fri leg.

Fredag:

Børnene er i SFO'en, hvor de har fordybelseslege.

Afslutningsarrangement i april: Lige inden børnene stopper i børnehaven, er de med til at stemme og vælge (demokrati) ift. hvad de ønsker at lave til deres afslutningsarrangement. Når de har stemt og flertallet "vinder", er alle medtil at planlægge arrangementet. Derfor varierer det fra år til år, hvad dette arrangement indeholder, og hvordan det afholdes. Arrangementet er kun for skolegruppen. Børnehaven holder også en afslutningsfest for dem, ugen inde de stopper med diplomuddeling og gaver.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

LYGTEN BØRNEHAVE:

Lygten Børnehave ligger på grænsen mellem Nørrebro og Nordvest. Dette giver os let tilgang til Nørrebro Station og metro, Nørrebro Bibliotek- og hal, Bispebjergpark, Nørrebroparken, Ryparken, Emaljehaven, Utterslevmose og Kingos kirken.

Vi har to institutionscykler (ladcykler) som vi flittigt tager i brug, når vi skal på tur. Hver cykel har plads til seks børn. Dette giver os mulighed for, at på tage ture som ikke ligger i vores nærområde, f.eks. Charlottelundstrandpark, udforske byens legepladser eller komme til børnenes hjem og fejre deres fødselsdag.

Ladcyklerne bliver primært brugt af krummerne og mellemgruppen. Skolegruppen har fokus på at, holde hinanden i hånden, gå i rad-og-række og færdes i trafikken. De går eller tager S-toget/metroen, når de skal på tur.

Vi bestræber os i, at turene er til steder som passer med vores tema.

Når vi tager på tur har børnene deres egne turtasker med, som indeholder deres madpakker og drikke-dunke samt skiftetøj.

Områder vi tager i brug:

Nørrebro biblioteket tages i brug, når vi hver anden måned låner nye bøger sammen med børnene til vores nye tema. Her har vi mulighed for at tage en lille gruppe børn med. Nogle gange får vi også mulighed for at bruge deres hal og klatrevæg. Biblioteket holder i løbet af året forskellige teaterforestillinger som vi bliver inviteret til.

Emaljehaven ligger 5 minutter i gåafstand fra børnehaven, og er et sted som vi tit tager i brug. Det er en lille park med en naturlegeplads, hvor der er plads til bevægelse og fordybelse. Her bliver der klatret i træer og fanget insekter.

I Bispebjergparken samler vi kastanjer i efteråret, går på jagt efter insekter, og tager parkens legeplads i brug samt leger bevægelseslege i det grønne område

Ryparken er en lille "skovoase", hvor børnene kan løbe op og ned ad bakker, klatre i træer, finde insekter, plukke blomster og lege med de ting de finder i naturen.

Kingos kirken besøger vi til hver højtid med Lygten Skole. Vi tager til jule- og påskegudstjeneste som er tilrettelagt i børnehøjde.

Flyverlegepladsen i Nørrebroparken bliver også taget i brug.

Utterslevmose er vi begyndt at tage i brug i foråret.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

LYGTEN BØRNEHAVE:

Det er vigtigt for os, at vi hele tiden vurderer børnemiljøet i et børneperspektiv, der passer til børnenes modenhed og alder. I denne vurdering ser vi efter de spor børnene efterlader sig i det miljø de bevæger sig i, som er de planlagte aktiviteter, i leg og i hverdagsrutinerne, da de er aktive med skabere af deres egen læring og udvikling. Det er vigtigt, at de trives, da dette spiller ind i deres læring og udvikling. Derfor er det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø tit et tilbagevendende punkt på vores personalemøder.

Vi inddrager børnene i denne vurdering i forbindelse med planlægning af ferie aktiviteter. I vinter- og efterårsferien samt den sidste uge inden sommerferien, har vi ofte mulighed for at lave anderledes aktiviteter end i hverdagen. Her kan vi spørge nogle børn, hvad de vil have lyst til at lave.

Vi har nogle gange spurgt børnene, når vi skal have nyt legetøj, hvad de ønsker sig eller synes mangler af legetøj.

I Mellemgruppen Derudover kan vi lade børnene stemme om, hvor de gerne vil på tur. Her får de mulighed for at vælge mellem to steder, for herefter at stemme i en boks.

I forbindelse med aktiviteter kan vi spørge børnene, hvad de syntes om den enkelte aktivt, her giver børnene mulighed for at ytre sin mening, hvilket hjælper os i at vurderer om aktiviteten skal gentages eller ikke.

Vi ønsker at bestræbe os på, at være bedre til at inddrage børnene i deres mening, om hvad der mangler i børnehaven ift. Indretning af rum, legetøj o.lign.

Lygten Børnehaves børnemiljø kommer til udtryk således:

Det fysiske børnemiljø

Vores fysiske arealer har forskellige tydelige funktioner, så det kan skabe nysgerrighed og lyst til leg for børnene. Børnehaven tilbyder forskellige rum til fordybelse som børnene frit kan bevæge sig i. Børnene er derfor ikke fastlåst på deres tildelte stue.

Hvert rum skal inspirere til læring og udvikling, og derfor tilbyder hvert rum forskellige typer af aktiviteter/leg. Vi har en krea-stue (blåstue), puderum, himmelrum⁹ konstruktionsstue/rolleleg (grøn stue), garderobe til diverse lege, hvilerummet¹⁰ og skolens lokaler. Hvert rum i børnehaven har legezoner, som bliver delt op af vores borde og reoler f.eks. tog- og bilhjørnet. Vores udearealer giver rig mulighed for bevægelse, da arealet er store og har små forskellige legehjørner til forskellig fordybelse.

---

⁹ Se beskrivelse af Himmelrum under ”Det æstetiske børnemiljø”

¹⁰ Se beskrivelse af Hvilerum under ”Det æstetiske børnemiljø”

Det psykiske børnemiljø

En af vores pædagogiske metoder, som er med til at sikre plads og mulighed for deltagelse, er at vi arbejder med *vertikale og horisontale relationer* i løbet af hverdagen. Denne metode giver også mulighed for at støtte det enkelte barn, arbejde med inklusion i fællesskabet og være nærværende overfor alle børn. Børnene bliver delt op i de *horisontale relationer*, "Krummerne", "Mellemgruppen" og "Skolegruppen", når vi har planlagte vokseninitierede aktiviteter som musik, tur, bevægelseslege, bagning mm.

Vores *vertikale relationer* kommer til udtryk:

- Når vi er stue opdelt i blå- og grøn stue
- Under måltidet, når vi spiser sammen. Mandag og fredag spiser vi frokost på stuerne. Eftermiddagsmaden spises alle dage i de vertikale relationer.
- Mandag og fredag når vi holder samling
- Når vi har "spontane og selvorganiserede lege" hver mandag og fredag
- Når vi leger ude på legepladsen

Vi støtter også det psykiske børnemiljø i børnehaven, ved at fokusere på det visuelle udtryk, og derfor hænger der forskellige typer af piktogrammer på stuerne i børnehøjde. Se eksempler på dette under "Pædagogisk Læringsmiljø".

Det æstetiske børnemiljø

Det æstetiske udtryk indtænkes løbende, da vores børnehave ikke skal afvige så meget fra det børnene, kalder "hjem". Vi arbejder med at hvert rum skal inspirere til leg. Børnene skal visuelt kunne se, hvad rummene tilbyder. Legetøjet skal derfor ligge i børnehøjde, så de selv kan have medbestemmelse i, hvad de vil lave. Rummene skal derfor ikke være overfyldt med legetøj og møbler. Børnene skal desuden visuelt kunne se, hvilket tema vi arbejder med. Derfor hænger sangene på væggen i børnehøjde, ligesom bøgerne ligger så børnene kan nå dem.

Belysningen er vi opmærksom på, da dette kan have en indvirkning på barnets valg af leg. Vi bestræber os på, at bruge vores loftslamper i stedet for de indbyggede spotlys. Loftslamperne hænger over de områder, hvor børnene kan lege og over spisebordene. Dette giver børnene et bedre overblik over rummet.

Farverne på væggene er enten hvide eller i bløde farver for at undgå visuel støj. Derfor bestræber vi os på, ikke at hænge for mange unødvendige ting op på væggene. Dette har dog en undtagelse, hvis vores tema bestræber sig på at udvikle børnenes kreativitet.

Vores møbler er flytbare, da der skal være plads til bevægelse.

Vi har et "Himmelrum" som indbyder til stille og rolige lege, eller et sted hvor børnene kan trække sig ind og læse en bog. Det er indrettet med rolige farver, dæmpet belysning med lyskæder, sofa, puder og tæppe.

Hvilerummet er et rum som ligger mere afsides stuerne. Rummet er tiltænkt til de børn, som har brug for at trække sig helt fra det store fællesskab og få en pause. Det er indrettet med en madras og puder og nogle bøger, for at kunne give mulighed for at fordybe sig. Derudover er der et lille bord, som giver mulighed til kreativ fordybelse eller spisning af madpakke, da nogle børn kan blive få for meget stimuli af fællesspisning med andre. Hvilerummet er særligt tiltænkt til børn med særlige behov. Rummet bliver derudover også brugt til børn, når de er i affekt. Her tilbyder vi børnene at trække sig fra fællesskabet for at få afreageret sammen med en voksen.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

LYGTEN BØRNEHAVE:

For at sikre at udførelsen af de 6 læreplanstemaer kommer i spil i hverdagen, er organisation og struktur en vigtig del af forarbejdet her i Lygten Børnehave. Vi lægger vægt på, at der er tid til at arbejde med planlægningen og udarbejdelsen af de tilhørende mål, samt tid til at evaluere forløbet efterfølgende. Vi bruger SMITTE-modellen som et redskab til at planlægge, udføre og evaluere vores temaer i løbet af året. Til vores personale møder bruger vi også tiden til at evaluere vores hverdagsrutiner og overgangene fra en rutine til en anden, da der skal være tid og plads til selvhjulpenhed, medbestemmelse og ro til fordybelse.

Lygtens Børnehaves læringsforståelse bygger på, at barnet fødes med lysten til at lære. At alle mennesker, små som store, lærer hele tiden og hele livet igennem. Vi forstår læring som en aktiv forandringsproces, der fremmer tilegnelsen af nye kompetencer. Med denne læringsforståelse i mente, vil vi gerne tilrettelægge et spændende og motiverende læringsmiljø, der inspirerer barnet, og motiverer det til at afprøve nye områder, der kan udvikle nye potentialer. Derfor arbejder vi med seks pædagogiske principper som vi inddrager i vores hverdag, da vi erkender at barnet er skabt med lysten til at lære og har iboende kompetencer og evner. Dette ønsker vi at støtte, og derfor arbejder vi ud fra den anerkendende tankegang, hvor vi ser barnet som et ligeværdigt individ med egne oplevelser og holdninger. Vores opgave er at møde barnet hvor det er og bekræfte barnet i dets oplevelse. Vi arbejder med barnets perspektiv og anerkender barnets egne grænser. Vi støtter barnet i at mærke efter egne behov og anerkender disse.

1. Inklusion

Vi er en institution med børn og familier som repræsenterer KBH N og NV, og derfor er vi også en institution som repræsenterer forskellige kulturer, etniciteter og religioner. Vores værdier beskriver, hvordan vi arbejder med mangfoldigheden i vores pædagogiske arbejde. En af vores pædagogiske metoder som er med til at sikre plads og mulighed for deltagelse er, at vi arbejder med *vertikale og horisontale relationer* i løbet af hverdagen. Denne metode giver også mulighed for at støtte det enkelte barn og hjælpe barnet ind i fællesskabet.

2. Relations kompetence

Vi tror på, at relationen mellem barn/voksne og barn/barn er vigtig for at opnå udvikling, læring og trivsel. Vi er bevidste om, at det er den voksnes ansvar at skabe en nær og tryk relation til barnet fra begyndelsen, så barnet tør at bevæge sig ud i verden og være nysgerrig på den verden som børnehaven tilbyder. Derfor er

vores modtagelsesproces værdifuld for os, hvor vi prioriterer både ekstra tid og ressourcer på dette. Ligeledes prioriteres der, at der er nok voksne både om formiddagen og eftermiddagen, da nærheden og samværet mellem børnene og voksne vægtes højt.

3. Barnets spor

Vi ønsker at fange barnets optagethed, og fordybe os i det som fanger barnets opmærksomhed "her og nu". Vi erkender, at dette er "læringsrige øjeblikke" for barnet. Derfor arbejder vi med *barnets spor*, der går ud på, at vi følger barnet og ser på, hvad det er optaget af. Vi er interesseret i det, der giver mening for barnet, og det daglige pædagogiske arbejde tilrettelægges, så vidt det er muligt, ud fra dette. Vi tror på, at motivation er en faktor, der skal være til stede, når barnet skal lære. Vi vil gerne tilrettelægge spændende og motiverende læringsmiljøer, der inspirerer barnet og motiverer det til at afprøve nye områder, der kan udvikle nye potentialer.

4. Nærmeste udviklingszone

Vi støtter barnet i at gøre det, de kan og i at "tage det næste skridt". Derfor er vi bevidste om at stille krav, der er passende i forhold til det enkelte barn. Vi vil hellere lære børnene at begå sig end at udstede forbud og regler. Vi arbejder ud fra begrebet *nærmeste udviklingszone* og *mesterlæreprincippet*. Dvs. vi hjælper børnene med det, de ikke kan, enten ved konkret hjælp eller ved at komme med anvisninger og ideer til løsningsmuligheder, så børnene kan overskue den opgave, de bliver stillet overfor. Vi er bevidste om, at hver gang vi gør noget for barnet, som det godt selv kunne have gjort, har vi holdt dem en lille smule tilbage i deres udvikling.

5. Flow

Der skal være en naturlig balance mellem udfordringer og kompetencer. Hvis et barn ikke møder udfordringer nok, ender det med kedsomhed, og hvis udfordringerne er for store, ender det med opgivelse. I begge tilfælde opnås ingen udvikling eller læring. Når barnet beskæftiger sig med en tilpas sværhedsgrad i forhold til det udviklingsniveau barnet befinder sig på, så kan barnet bringes i en tilstand af *flow*. I *flow-tilstanden* bliver barnet i stand til at fordybe sig, her forsvinder tid og sted. I denne tilstand er barnet optimalt modtagelig for læring.

6. Pauser

Nogle børn har brug for flere pauser end andre. Vi tilstræber at kunne tilbyde disse børn pauser i løbet af dagen, hvor der ikke stilles udfordrende krav. Børnene kan f.eks. sidde i fred og ro i vores hvilerum, hvor de kan læse i bøger, lytte til musik, lege eller ligge på en madras og hvile – uden at blive forstyrret.

I løbet af kalenderåret arbejder vi med seks forskellige temaer, hvor vi berører alle pædagogiske læreplans-temaer. Nogle mere end andre. Vi ved at kompetencerne under den *alsidige personlig udvikling*, *social udvikling* og *kommunikation og sprog*, aldrig kan skilles ad, da vores hverdag altid vil handle om, at støtte det enkelte barn og støtte barnet i, at fungere i et større fællesskab sammen med sine kammerater. Sproget vil ligeledes også spille en central rolle, både i små og store øjeblikke i interaktionerne mellem voksen/barn og barn/barn.

Vores temaer i løbet af et kalenderår består af seks temaer, hvoraf fire er fordybelsestemaer og to er højtiderne (jul og påske):

- 1. Fordybelses-tema: En god kammerat
- 2. Fordybelses-tema: Min krop.
- Jul
- 3. Fordybelse-tema: Eventyr
- Påske
- 4. Fordybelses-tema: Sommertema

Vores metode til at opnå dette er, at vi arbejder med SMITTE-modellen.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

LYGTEN BØRNEHAVE:

Målet for læreplanstemaet ”Barnets alsidige personlige udvikling” er, at det enkelte barn føler sig set, hørt og imødekommet i hverdagen. Barnet oplever at blive husket af både de voksne og dets børnehavekammerater. Og barnet oplever at være en synlig del af et fællesskab, og dermed oplever at have en betydning og en værdi.

Barnet udvikler dets personlighed i samspil med dets omgivelser. Her udvikles barnets selvfølelse og selvtillid. Barnet får i samspil med dets omgivelser muligheden for at spejle sig selv i andre børn og voksne, og opnå en viden om sig selv. Barnet skal også opleve, at hverdagen tilbyder forskellige sociale og kulturelle tilbud, hvor dets egne interesser og initiativer høres og tages alvorligt. Et tilbud hvor barnet kan udforske sig selv, dets medmennesker og dets omgivelser.

I løbet af barnets børnehaveliv kommer der også mange følelser i spil i samspillet med andre og dets omgivelser, og derfor skal der være plads til barnets emotionelle udtryk. Barnet skal opleve at det har ret til at være ked af det, at gråd er naturligt, at tårer er rørende, og hvis vi rummer barnets frustrationer, kan de komme trygt og godt videre i deres modning. Det er vigtigt for os i Lygten Børnehave, at vi er omsorgspersoner som sætter os ind i barnets behov, og giver os tid til at rumme de følelser, der kommer op i dagligdagen. Det kræver tid og ressourcer, men det er den bedste investering vi kan give børnene. Vi ved at hver gang et barn er ked af det, og vi sætter os ned med barnet, og lader barnet græde ud og oprigtigt trøster det, sker der en proces, hvor barnet lader følelsesmæssigt op. Vi investerer i barnets indre verden, og giver barnet en bekræftelse på at det er ’helt okay’ at udtrykke sårbar følelse. Barnet vil igennem denne imødekommenhed også opleve, at alt bliver godt igen, og at det stadigvæk er lige værdifuldt.

Metode:

- Vi hilser på barnet med navns nævnelse, så barnet derved føler sig set. Dette gør vi både om morgenen, til samling og ved afhentning.
- Til samling får barnet mulighed for at fortælle om egne oplevelser eller vælge en sang, så det oplever at alle lytter til dets fortælling.
- I hverdagen anerkender vi barnet for den person, barnet er og ikke for det, barnet gør eller har på af nyt tøj. Barnet skal have en følelse af at 'vi kan lide dig, fordi du er dig'. Vi bestræber os på, ikke at give ris/ros, men at bekræfte barnets handlinger. F.eks.:
  - "Jeg kan se at du har en kjole med blomster på" i stedet for at sige "wow, hvor ser du flot med din nye kjole"
  - "Hvad har du tegnet?" i stedet for at sige "Hvor er din tegning bare flot, hvor er du bare dygtig"
  - "Jeg kan da sagtens se, at du nu selv kan tage brandstangen" i stedet for at sige "Hvor er du bare dygtig"
- Vi har fokus på at barnet er sat i rigtig gruppe ift. vores horisontale relationer, så der opnås flere muligheder for at styrke barnets behov samt tilpasse aktiviteterne ud fra dets udviklingsniveau. Disse grupper bliver tit delt i mindre grupper til aktiviteterne.
- Vi understøtter barnet i dagligdagsrutiner ved at tingene ligger tilgængelige i børnehøjde, så barnet selv kan gøre tingene. Selvbestemmelse og selvhjulpethed er i fokus. F.eks. legetøj/bøger/tøj i børnehøjde, at de selv kan vælge sange fra sangkufferten, selv kan tage et glas fra køkkenet, selv kan gå ind på toilettet fra legepladsen osv.
- Vores hverdag skal give plads og tid til emotionelle udtryk. Derfor er det helt i orden hvis barnet vil sidde ved en voksen og blive trøstet, eller at barnet giver udtryk for at have brug for en pause ved at trække sig lidt væk. Her bruges vores hvilerum. Der skal også være plads til f.eks. at blive hjemme i børnehaven i stedet for at tage på tur, hvis det pædagogiske personale vurderer, at barnet ikke kan overskue det i dag.
- At gribe barnets ideer og input i hverdagen og i vores "vokseninitierede aktiviteter" og udføre dem. Ikke bare lytte, men handle på dem.

Tegn på læring:

- At barnet er aktiv deltagende i vores "vokseninitierede aktiviteter", hvor det f.eks. kommer med ideer, input, synger med, imiterer kropsbevægelser, rækker hånden op osv.
- At barnet følger dagligdagsrutinen selv uden voksen støtte.
- At barnet viser følelser. At barnet i 4-årsalderen begynder at have en vis selvkontrol ift. at vise følelser uden at det går ud over de andre, og tager kontakt med de andre på en positiv måde.
- At barnet udtrykker glæde ved en aktivitet – "se mig, jeg kan".
- At barnet viser omsorg for andre, enten ved at hente hjælp hos en voksen hvis ens kammerat er ked-af-det eller selv trøste.
- At barnet efter at have udtrykt sig emotionelt negativt, ved eksempelvis at have været ked af det, frustreret eller vredt, kan regulere følelsen, eventuelt med støtte fra en voksen, og derefter deltage aktivt i vores hverdag uden at hænge fast i følelsen.

- At barnet udtrykker det, det føler til os voksne og til børn – f.eks. jeg er vred, ked af det, trist, glad, bange osv.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

LYGTEN BØRNEHAVE:

Målet for læreplanstemaet ”Social udvikling” er at alle børn udvikler og tilegner sig sociale kompetencer, så de bliver i stand til at danne konstruktive og nære relationelle bånd til andre mennesker både i børnehaven, skolen og hele livet igennem. Det er i disse relationelle kontekster, i samspil med andre i børnehaven, at barnet udvikler sine sociale kompetencer i form af empati, evne til tilknytning og sociale færdigheder.

I Lygten Børnehave ved vi, at vi voksne er de bedste rollemodeller både i ord og handling, ift. hvordan man begår sig i de sociale kontekster. Det er os, der skal hjælpe og støtte barnet i denne udvikling, og derfor skal vi være til stede i børnenes legeområder og kende vores positioner (se under pædagogisk læringsmiljø på s.10)

Metode:

- Hvert kalenderår begynder vi med et fordybelses-tema som hedder: *En god kammerat*. Dette fordybelses-tema sætter spor for resten af året ift. hvordan man er en god kammerat i børnehaven. Vi ønsker at bygge videre på vores børnekultur, hvor alle behandler alle ordentligt og det, du ønsker, at andre skal gøre mod dig, skal du gøre mod dem. Vi ønsker også at være en børnehave, hvor der er plads til og en accept af hinandens forskellighed (etnicitet, handicap, sprog, religion og familiesammensætning). Det er tredje år vi arbejder med dette fordybelses-tema, og vores evalueringer har gentagende gange vist at: Ægte venskaber er selektive, man kan ikke være venner med alle. Man kan arbejde på og med, at alle i en børnegruppe er kammerater, men barnet vælger selv sine venner. Med det i mente bruger vi her i børnehaven ordet "kammerat" i stedet for "ven". Under dette fordybelses-tema arbejder vi med emnet ved at læse bøger, fortælle historier samt synge sange og rim/remser om følelser og kammerat- og venskab. Vi bruger disse elementer kreativt, for at udtrykke følelserne bedst muligt.
- At sætte barnet i den rigtige gruppe ift. de horisontale relationer som er tilpasset barnets udviklings-trin og interesse, og ikke alder. På denne måde kan barnet indgå i relationer, som er "ligeværdige" og blive bekendt med, hvilken evner de hver især besidder.
- At barnet oplever at være i vertikale relationer. Her kan de være rollemodeller for hinanden. De store viser omsorg for de mindste. De hjælper og viser de mindste, hvordan ting skal gøres. De mindste lærer af de store.
- At barnet lærer at behovsudsætte ved at sætte fokus på at styrke barnets kompetencer i forhold til at vente på tur, give plads til hinanden, og forstå de sociale spilleregler omkring det at være flere om en aktivitet. F.eks. stå i kø ude på badeværelse, at vente på sin tur til gyngen/trampolinen, at spille spil, at lege forskellige regellege

Tegn på læring:

- At børnene søger kontakt med nogle andre end de tidligere har gjort
- At børnene får et bredt socialt "netværk" i børnehaven (uanset alder og køn)
- At børnene bruger sine ord i stedet for at skubbe/slå/råbe
- At børnene henter hjælp, i stedet for at slå/skubbe/råbe, hvis et barn ikke respekterer, hvad der bliver sagt
- At børnene viser glæde ved at lege med andre
- At børnene bliver bedre til at inkludere hinanden i leg
- At børnene viser omsorg for hinanden – trøster og hjælper hinanden.
- At barnet gennem sit børnehaveliv har knyttet nære venskabsbånd til en til tre børn.
- At barnet føler sig trykt i nye situationer uden at ændre sindstilstand
- At børnene lærer at udsætte egne behov
- At børnene lærer sig selv og egne grænser at kende i samspil med andre, og tør at udtrykke dem.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

LYGTEN BØRNEHAVE:

Målet for læreplanstemaet ”Kommunikation og sprog” er, at børnene har mulighed for at udvikle, styrke og undersøge deres sprog og måde at kommunikere på, som har en enorm betydning for deres sociale og personlige udvikling. Sproget er et meget vigtigt kommunikationsmiddel i børnenes kontakt med omverdenen. Hvis et barn har udfordringer med sproget, kan det påvirke barnets evne til at udtrykke sig og kommunikere med andre, samt indgå i fællesskaber. Sproget kan altså have afgørende betydning for barnets trivsel.

Derfor er sprogudvikling en af de ting vi har stort fokus på i Lygten Børnehaven. Når vi taler om sprogarbejde, taler vi overordnet om tre hovedpunkter:

- Sprog: Er barnet sprogligt? Taler det med voksne og børn? Bruger barnet talesprog? Denne del hænger meget sammen med det sociale og relationelle hos barnet.
- Sprogforståelse: Forstår barnet ordene og dets betydning? Forstår barnet en besked? Og kan barnet selv fortælle det, det vil? Har barnet styr på sætningsdannelse og ordforråd?
- Udtale og lydlig opmærksomhed: Selve lydene og udtalen.

Sprogarbejdet handler også om elementer som: kommunikation (tale, kropssprog og mimik), samtaler og samtalens struktur, rim og remser, skriftsprog, tal- og bogstavkendskab.

I Lygten Børnehaven skaber vi et sprogmiljø, hvor børnene får sproglige påvirkninger fra omgivelserne. Det sprogmiljø skabes både rent fysisk, men også gennem vores hverdagsrutiner. Rent fysisk understøtter vi sprogmiljøet ved at skabe flere rum i rummet både indenfor og udenfor, som støtter og værner om børnenes leg, og dermed styrker deres spontane tale og sprogudvikling.

Metode:

- Vi laver sprogvurderinger på alle børn i skolegruppen, samt de børn vi vurderer, vil have gavn af en sprogvurdering. Dette gør vi i fællesskab med forældrene.
- Vi tilbyder sproggrupper for de børn, der har brug for ekstra indsats indenfor sprogudvikling.
- Vi holder samling med fokus på sprogudvikling gennem sang, historiefortælling og børnenes fortællinger og samtaler om oplevelser.
- Til nogle temaer har vi dialogisk læsning, der passer til det fordybelsestema vi er i gang med. Her har vi fokus på at gentage den samme historie flere gange, så børnene kan genkende den og selv komme med input, samt genfortælle historien. Vi underbygger også historien på forskellige måder f.eks. ved at bruge forskellige sanser, bruge nye eller flere rekvisitter for at støtte sprogudviklingen.
- Vi har billeder af sange og rim fra sangkufferten på en væg i garderoben som er i børnehøjde, så børnene bliver mindet om dem, og kan tale om dem med sine forældre ved aflevering og afhentning. Her er både billede og tekst så børnene får koblet tekst, ord og bogstaver til sangen.
- Vi har fokus på børnenes spontane tale, f.eks. i garderoben og ved spisesituationer.
- Vi gentager, hvad barnet siger og sætter ord på det vi gør med børnene, eller det børnene selv gør.
- Vi læser bøger med børnene, har dialogisk læsning, og højtlesning ved måltider.
- Krummerne og mellemgruppen har musik med musiklæreren fra skolen én gang i ugen.
- Vi spiller spil med børnene, som både støtter barnets ordforråd, udtale, sprog og samtale.
- Vi gør plads til børnenes spontane og selvorganiserede lege, da leg har en stor betydning for barnets sproglige udvikling.
- Alt vi hænger op i børnehaven hænges i børnehøjde, så det naturligt skaber dialog mellem børnene og barn/voksen.
- Vi er i dagligdagen opmærksomme på vores indbyrdes kommunikation voksne imellem, samt mellem voksen/barn, da det pædagogiske personale er rollemodel for barnet i forhold til børns sproglig udvikling. Her lærer børnene, hvordan sproget fungerer, samt hvilke normer der er for en samtale.
- Vi har piktogrammer i garderoben som viser hvilket overtøj og sko børnene skal have på, hvilket kan støtte børnenes sprog og ordforråd.

Tegn på læring:

- At udtalen er forståelig for fremmede
- At børnene viser interesse for bøger
- At børnene gengiver dele af de sange eller rim og remser vi bruger i børnehaven

- At børnene bruger de ting vi hænger op i børnehøjde til samtale børn/børn og barn/voksen i mellem
- At børnene bruger og leger med sproget i hverdagen ved f.eks. at benytte rim og fjolleord
- At børnene kan fortælle en historie med en vis sammenhæng
- At børnene deltager i samtaler til samling eller ved bordene under måltider
- At børnene forstår og agerer ud fra fælles beskeder

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

LYGTEN BØRNEHAVE:

Målet for læreplanstemaet ”Krop, sanser og bevægelse” er, at børnene oplever og erfarer verden gennem kroppen, og derfor skal støttes i at bruge, udfordre, mærke, eksperimentere og passe på egen krop. Dette styrker børnenes fysiske og psykiske trivsel. Børns læring og erfaring om deres sanser, krop og muligheder for bevægelse er afgørende for deres emotionelle, kognitive og motoriske udvikling. Det pædagogiske læringsmiljø i Lygten Børnehave skal give barnet mulighed for at få kropslige erfaringer i trygge rammer som skaber bevægelsesglæde hos barnet.

I Lygten Børnehave ser vi leg og bevægelse som en integreret del af dagligdagen. Vi ønsker at give det enkelt barn en fortrolighed med egen krop, styrke og grænser, samt en naturlig glæde og lyst til at bevæge sig og bruge kroppen.

Vi vil støtte barnets sansemotoriske udvikling, da den har stor betydning for barnets generelle udvikling og evne til læring. Bevægelse og brug af sanserne giver barnet erfaringer i forhold til hvad kroppen kan bruges til. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for barnets erfaring, viden, kommunikation samt følelsesmæssige og sociale processer. I arbejdet med krop og bevægelse indgår f.eks. et fokus på koordination, balance, berøring og erfaring med og opmærksomhed på egen krop.

Vi er en børnehave der har stort fokus på at være udenfor og bevæge os. Vi er ude på legepladsen hver eneste dag, og tager på ture ud af huset flere gange om ugen. Vi tror på, at børn har gavn af at være udenfor, hvor der er plads til store armbevægelser og et højere stemme-niveau. Når vi er ude, har børnene også mulighed for at sanse temperaturforskelle og vejrforhold på egen krop.

Metode:

- Et af de fordybelsestemaer vi har i løbet af året i Lygten Børnehaven er "Min krop", hvor vi har fokus på, at børnene lærer deres sanser at kende, oplever en glæde ved at bevæge sig, samt får en kropsbevidsthed.
- Vi har ture ud af huset til dyrehaven, legepladser, parker mm. Her kan børnene bevæge sig i naturen, og særligt styrke den vestibulære sans ¹¹ ved at gå på den ujævne skovbund, klatre i træerne eller på træstubbene, lege på forhindringsbanen mm. Selve gåturen til stedet styrker også barnets fornemmelse af egen krop.
- Vi har børnegymnastik, rytmikforløb, sansekuffert, børnemassage og spontane samt voksenstyrede bevægelseslege med børnene.
- Ved brug af puderummet, "Himmelrummet" hinkebanen i lillegang og bold-lege i garderoben.
- Vi har redskaber på legepladsen som ligger op til bevægelse og kropslige udfordringer med alle sanser. F.eks. rutsjebane, karrusel, klatrestativ, gangbro, gynger, sandkasse, sjippetov, boldbane, løbecykler og trædesten.
- Vi tilbyder aktiviteter som styrker finmotorikken såsom: perleplader, tegne og klippe, perler på snor, puslespil, modellervoks, LEGO og andre konstruktionslege
- Vi har fokus på bevægelse og fagter til sange under samling, og viser en glæde og sammenhold i fællesskabet gennem dette.
- Vi benytter sanserne til f.eks. historiefortællinger, opleve naturen, smage og dufte til maden.
- Vi bevæger os til musik og får fornemmelse af rytmer.
- Vi har ofte vandaktiviteter i forår- og sommerperioderne ude på legepladsen, som støtter børnenes sanser.

Tegn på læring:

- At børnene viser glæde og nysgerrighed ved bevægelse
- At børnene er motorisk aktive og viser udholdenhed, både i forhold til fin- og grovmotorik
- At børnene benytter de 18 grundbevægelser som danner basis for hende grundmotorikken (Gå, kravle, trille, springe, klatre, løbe, krybe, balancere, snurre, skubbe, gribe, gyng, trække, svinge, hinke, hoppe, vippe og kaste)

---

¹¹ Den vestibulære sans er vigtig for barnets balance, og har i det hele taget stor betydning for barnets evne til at orientere sig i bevægelse, og fornemmelse af rum.

- At børnene imiterer kropsbevægelser, både i voksenstyrede lege, men også i børnenes egne selvorganiserede lege
- At børnene benytter det i børnehaven der lægger op til bevægelse både på legeplads, men også indenfor som hinkebanen, puderum mm.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

LYGTEN BØRNEHAVE:

Målet for læreplanstemaet ”Natur, udeliv og science” er, at børnene skal have et kendskab til, og en forståelse for naturen og science i børnehøjde. Vi vil i hverdagen lære børnene ansvarlighed og respekt for naturen, sådan at de også fremover kan være med til at bevare og tage hensyn til dyre- og planteliv. I hverdagen vil vi støtte op omkring børnenes egne ideer og oplevelser i naturen og arbejde videre derfra. Vi vil følge årstiden via vejret, plante- og dyrelivet, ligesom vi vil anvende årstidens frugt og grønt ved f.eks. bagning og bålhyttedage.

I vores hverdag og i vores aktiviteter vil vi, introducere børnene for science i børnehøjde. Hvad sker der egentlig når et majs-korn popper og bliver til popcorn? Hvad sker der når vi slukker bålet i bålhytten med vand? Eller hvordan kan vi bygge et hus af magneter? Ved at introducere børnene for science, og gøre det

til en naturlig del af vores hverdag, er målet at børnene skal kunne se årsag, virkning og sammenhænge, og derefter også naturligt udvikle en matematisk nysgerrighed.

Metode:

- Vi tager på ture hver uge til naturskønne områder.
- Vi har mulighed for at være ude i bålhytten. Her kan børnene observere, hvordan man laver et bål (bygger bålet og tænder bålet). Vi laver også altid noget spiseligt over bålet f.eks. popcorn, suppe eller pandekager på bålet, som børnene får lov til at spise.
- Vi læser bøger om naturen, synger om naturen/naturfænomener og ikke mindst taler om, hvad vi kan se udenfor (blade som falder ned, sne, en blomst der springer frem o.l.). På denne måde giver vi børnene kendskab til de forskellige årstiders indvirkning i naturen.
- Vi inviterer naturen ind i børnehaven. Vi gør det ved at samle sten, grene, kastanjer og blade, som kommer ind på stuerne. En gren bliver til flot dekoration i loftet, en kastanje bliver til et kastanjedyr vi kan lege med, eller et blad bliver til et flot billede. Vi ønsker at børnene skal kunne bruge sine sanser til at føle, se, dufte og smage de ting vi finder i naturen.
- Vi voksne vil som gode rollemodeller lære og fortælle børnene, hvor vigtigt det er, at vi er gode til at passe på naturen, som er os givet. Vi vil også fortælle, hvor vigtigt det er, at alle rydder op efter sig og ikke efterlader skrald i naturen. Vi samler tit skrald på legepladsen/skolegården sammen med børnene. Vi sorterer derudover også skrald i børnehaven, sorteringen er: mad, papir og almindeligt affald, her inddrager vi børnene.
- Science skal være en naturlig ting børnene møder i vores hverdag i børnehaven. Det kan f.eks. være når børnene leger med magneter (konstruktionslege), og gennem leg får erfaringer med magneternes kraft. Til fødselsdage laver vi "tryllevand" som er frugtfarve blandet i vand. Børnene viser stor begejstring, når farven rammer vandet og forvandler sig til rødt, grønt eller blåt vand, eller hvis farverne bliver blandet, og bliver til en ny farve.
Vi laver vulkaner med varmt vand og bagepulver. Her bygger vi vulkanen af sand og ser "eksplosionen" når vandet rammer bagepulveret. Vi laver også papirsflyver, og det er altid sjovt at se, hvordan vi kan få dem til at svæve længst muligt!
- Vi giver børnene mulighed for at eksperimentere med forskelligt legetøj og herigennem få erfaring med science. F.eks. når magneterne vi bygger med, pludselig også kan hænge fast på vores radiatorer.

Tegn på læring:

- At børnene selv spørger om at være udenfor, og udtrykker glæde ved at være ude i naturen.
- At børnene er nysgerrige og undersøgende i naturen, f.eks. ved at barnet finder regnorme, blade, snegle.
- At børnene selv eksperimenterer, f.eks. blande sand og vand sammen, blander forskellige farver samme, finde ud af hvor magneter kan sidde fast og hvor de ikke kan.
- At børnene udtrykker en bevidsthed om, at der er forskellige årstider, og hvad de forskellige årstider rummer af farver, fænomener og forandringer. F.eks. et barn der siger "se, det er blevet efterår - bladene er blevet gule".
- At børnene selv går i gang med at samle skrald – f.eks. på legepladsen.
- At børnene fortæller at mælk kommer fra en ko, æg kommer fra en høne osv.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

LYGTEN BØRNEHAVE:

Målet for læreplanstemaet ”Kultur, æstetik og fællesskab” er, at give børnene en forståelse for og en tilgang til omverdenen ved, at de får mulighed for at afprøve forskellige udtryksformer, såvel kunstnerisk som kulturelt. Vi vil gennem musik, sang- og bevægelseslege give børnene mulighed for at udtrykke sig kreativt. For at styrke børnenes interesse og glæde ved at skabe og bruge dem selv, vil vi give børnene adgang til, og mulighed for at eksperimentere med forskellige materialer.

I hverdagen vil vi støtte op omkring børnenes egne interesser og kreativitet, men også præsentere børnene for nye muligheder, så en udvikling sikres. Det er desuden vigtigt, at børnene præsenteres for forskellige kulturer og værdier, så de derigennem kan få en forståelse og en tolerance for egne og andres måde at leve på.

Metode:

- Musik: Vi har fokus på at børnene skal opleve sang- og musikglæde i hverdagen. I løbet af ugen, kommer skolens musiklærer og holder musik sammen med børnene (i horisontale relationer). Her

synger og danser børnene til kendte danske børnesange. De får også mulighed for selv at prøve at spille på instrumenter. Vi lytter også tit til forskellige musikgenrer.

- **Krea:** Vi ønsker at tilrettelægge skabende processer for børnene. Derfor har vi altid et krea-bord som er tilgængeligt for børnene, hvor de kan klippe/klistre, tegne, male, farvelægge, lave perleplader eller perlehalskæder. Til de forskellige højtider og årstider, har vi også planlagte krea-projekter f.eks. lave påskekylling af pap og flamingo eller en engel af stof.
- **Højtælæsning/dialogisk læsning/skuespil:** Vi læser og fremviser både kendte H.C Andersen eventyr, historier fra andre verdenshjørner såvel som bibelhistorier. F.eks. kan vi have rekvisitter til dialogisk læsning, og skuespil til vores historiefortælling.
- **Fejring af højtider:** I Lygten Børnehave fejrer vi de kristne højtider, såsom jul og påske. Vi pynter op sammen med børnene, vi synger sange som passer til de forskellige højtider, introducerer dem for forskellige traditioner (f.eks. nisseven, julegaver, julebagning påskejagt, gækkebrev osv.) og vi introducerer dem for de madtraditioner, som hører til (f.eks. risengrød til jul og påskefrokost til påske). Vi deltager til jule- og påskedagstjeneste i Kingos kirken på Nørrebro, sammen med skolen. Vi fejrer også fastelavnsfest ved at pynte hele børnehaven op, og slår katten af tøndens og spise et fælles måltid.
Vi giver derudover også mulighed for de børn, som kommer fra andre kulturer til at fortælle om deres højtider, når disse står på. F.eks. 17. maj (Norges nationaldag) og Eid. Her spørger vi nysgerrigt ind, og giver børnene som fejrer højtiden mulighed for at fortælle, men også en mulighed for de andre børn til at spørge ind.
- **Fødselsdags og afskedsfest:** Vi fejrer børnene fødselsdag, ved at holde fødselsdagsfest for dem. Vi markerer dagen ved at pynte op, dække festligt bord, give barnet en krone og fødselsdagsgave. Barnet får også mulighed for at dele noget ud til sine kammerater.
Vi holder også farvelfest for dem, som stopper i børnehaven. Konceptet minder om fødselsdagsfejringen. Barnet deler noget ud til sine kammerater, bordet er dækket festligt. Vi får til denne fest mulighed for at sige farvel og tak til barnet, og barnet får også en afskedsgave med billeder af sin tid i børnehaven.
- **Kulturelle arrangementer:** Som børnehaver bliver vi et par gange om året inviteret til koncerter, teater mm., hvor vi møder andre børnehaver i København. Vi deltager også i Lygten Skoles arrangementer i gården (sommer og jul) og til deres teaterforestilling.
- Vi voksne laver små skuespil for børnene til f.eks. vores bibelfortællinger eller eventyrtemaer, hvor børnene får kendskab til teater og skuespil, og hvordan man derigennem kan udtrykke sig, og på den måde fortælle en historie.

Tegn på læring:

- At børnene er nysgerrige på de forskellige kulturer der findes i verden, f.eks. ved at børnene spørger ind til, hvordan der fejres højtider forskellige steder i verden.
- At børnene selv laver instrumenter af f.eks. en sandspand og spiller på den. Eller at børnene f.eks. selv spontant begynder at synge en sang, evt. en af de sange vi har sunget i børnehaven, og nogle gange måske vil spille koncert for de andre.
- At børnene udvikler en kreativ nysgerrighed, og tager initiativ til at prøve forskellige og nye måder at udtrykke kunst på.
- At børnene tegner, maler, laver perleplader og udtrykker sig kunstnerisk på flere forskellige måder i hverdagen i børnehaven.

- At børnene bliver nysgerrige på udtryksformer, og f.eks. spontant selv laver en teaterforestilling.

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsskulturr i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

LYGTEN BØRNEHAVE:

I Lygten Børnehaven bruger vi SMITTE-modellen som et redskab til hvert tema, vi har i løbet af året, her inddrages de 6 pædagogiske læreplanstemaer. Denne model hjælper os med at planlægge, dokumentere

og evaluere, og bl.a. til at skabe en kontinuerlig evalueringskultur i huset. Nedenfor ses vores skema indeholdende punkterne fra SMITTE-modellen. Modellen hjælper os til at strukturere og planlægge en indsats eller et forløb, med de ting det bør indeholde.

SM(I)TTE MODEL		
Punkter	Indhold af punkter	Det konkrete forløb/aktivitet
S - Sammenhæng	Hvad er konteksten/udgangspunktet/baggrunden for forløbet? Og ud fra hvilke forudsætninger iværksættes indsatsen? Herunder institutionens nuværende praksis og sprogkultur, institutionens lovgrundlag, kommunale retningslinjer, børnenes udviklingsniveau, bemanning, fysiske rammer, økonomi mv.	
M - Mål	Hvad vil vi opnå med vores forløb? Dvs.: En fremtidig tilstand/mål beskrevet så konkret som muligt. Der kan godt være flere mål.	
(I - Inklusion)	Hvordan kan vi planlægge vores forløb, så det giver mulighed for inklusion, dvs. deltagelse for forskellige børn?	
T - Tiltag	Hvordan vil vi opnå vores mål? Hvilke konkrete handlinger skal kendetegne indsatsen/forløbet? Dvs.: Midler til at opnå vores mål/målene.	
T - Tegn	Hvad ønsker vi at se/høre mv. som tegn på, at vi har nået/er på vej til at nå målet/målene? Dvs. konkrete tegn på, at vi har nået/er på vej til at nå målet/målene.	
E - Evaluering	Hvordan vil vi evaluere? Hvilke tegn har vi nået/hvilke tegn har vi ikke nået? Hvad gør vi fremover? Dvs. valg af evalueringsmetode og slutevaluering.	

Modellen hjælper os også i forløbet med at kigge tilbage på vores mål og tegn, og giver plads til at lave eventuelle justeringer ift. vores mål og tiltag, hvis niveauet ligger under eller over børnenes udviklingstrin. Desuden kan vi bruge temaets slutevaluering til at lave ændringer til næste gang vi arbejder med samme tema. Både vores midtvejs- og slutevaluering bliver skrevet ned. Når vi arbejder med vores fordybelsestemaer, bliver der skrevet logbog. Logbogen indeholder de 'tegn' vi ser i løbet af forløbet, dvs. det vi hører børnene sige eller ser dem gøre ift. vores tema. Denne logbog spiller en stor rolle i vores slutevaluering.

SMITTE-modellen bliver også brugt til at lave handleplaner for de børn der er i en udsat position. Modellen hjælper os her til både at strukturere forløbet, men også løbende at kunne evaluere på forløbet.

Ud over at vi bruger SMITTE-modellen til dokumentation, bruger vi en væg i børnehaven til at dokumentere vores Fordybelsestemaer med billeder og mål. Vi lægger næsten dagligt billeder og beskrivelse af dagen ud til forældrene på børnehavens digitale platform. Forældrerådet får også indsigt i vores temaer gennem SMITTE-modellen og evalueringerne.

Til vores tre-måneders forældresamtale, som vi har med alle nye forældre ca. tre måneder efter barnet er startet, bruger vi materialet "ALLE MED". Dette er et observationsskema til brug af børnehavens medarbejdere, hvor der hertil laves skriftlige observationer til hvert punkt i skemaet.

Når vi har personalemøder hver anden måned i børnehaven bliver vores hverdagsrutiner og de faste "planlagte vokseninitierede aktiviteter" også drøftet og evalueret, og evt. laves der ændringer ift. den børnegruppe vi har lige nu, eller hvis den ikke lever op til vores pædagogiske grundlag.

Ud over dette bestræber vi os på, at have en åben evalueringskultur i hverdagen med hinanden. Det vil sige, at vi på en anerkendende måde reflekterer og evaluerer med hinanden hvis noget er svært eller kan laves anderledes.

Et ønske, hvordan inddrager vi forældrene ift. de "tegn" de ser derhjemme ifm. med vores temaer.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vi vil evaluere vores "pædagogiske læreplan 2024-2026", når vi har pædagogisk dag i foråret 2026. Vi vil gennemgå den, notere vores evaluering og derefter justere læreplanerne. Efter vores pædagogiske dag, vil vi til sommeren 2026 dele vores "pædagogiske læreplan" med forældrerådet m/ de ændringer der er lavet. De vil blive inddraget i vores ændringer og de vil få mulighed for at komme med input, ideer og undrings-spørgsmål til os, som vi kan have med i vores evaluering.

I foråret 2025 vil vi lave en midtvejsevaluering, som vi vil færdiggøre til foråret 2026.